

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАНИ
Національний Медичний Університет імені О. О. Богомольця

ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ У ДІТЕЙ В АМБУЛАТОРНІЙ ПРАКТИЦІ ЛІКАРЯ

за редакцією професора С. О. Крамарьова

Навчальний посібник

2-е видання, перероблене та доповнене

Львів
Видавець Марченко Т. В.
2025

УДК 616.9-07-085-053.2:614.253.1/.2](477) (075)

I 74

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця
під грифом «навчальний посібник» (протокол №4 від 28.11.2024 року)*

Рецензенти:

Кривопустов С. П. – д.мед.н., професор, професор кафедри педіатрії №2 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Волоха А. П. – д.мед.н., професор, професор кафедри педіатрії, дитячих інфекційних хвороб, імунології та алергології Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика.

I 74 Інфекційні захворювання у дітей в амбулаторній практиці лікаря: навчальний посібник / Крамарьов С. О., Виговська О. В., Воронов О. О., Євтушенко В. В., Кириця Н. С., Серякова І. Ю., Шадрін В. О.; за ред. проф. Крамарьова С. О. – 2-е вид., доповнене та перероблене. – Львів: Видавець Марченко Т. В., 2025. – 318 с.

ISBN 978-617-8194-63-5

Навчальний посібник «Інфекційні захворювання у дітей в амбулаторній практиці лікаря» призначений для поглибленого засвоєння курсу «Дитячі інфекції» студентами медичних навчальних закладів вищої освіти. У виданні з точки зору доказової медицини розглядається лікарське ведення дітей з інфекційними захворюваннями в умовах амбулаторного спостереження. До посібника увійшли найбільш розповсюджені в Україні інфекційні хвороби у дітей. На сучасному рівні розглянуті питання діагностики, лікування та профілактики інфекційних хвороб у дітей. Наведено рекомендації провідних світових профільних асоціацій та міжнародних організацій щодо надання допомоги дітям з інфекційними захворюваннями. Посібник є доповненням до базового підручника «Інфекційні хвороби у дітей» для студентів навчальних медичних закладів вищої освіти. Навчальний посібник складений відповідно до стандартів вищої медичної освіти (магістерський рівень, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 222 «Медицина», 228 «Педіатрія», 225 «Медична психологія».

Навчальний посібник може бути корисним для лікарів-інтернів, лікарів-педіатрів, лікарів загальної медичної практики.

УДК 616.9-07-085-053.2:614.253.1/.2](477) (075)

ISBN 978-617-8194-63-5

© Крамарьов С. О., Виговська О. В.,
Воронов О. О., Євтушенко В. В., Кириця Н. С.,
Серякова І. Ю., Шадрін В. О. 2025
© Видавець Марченко Т. В., 2025

Автори:

Крамарьов С. О. – д.мед.н., професор, завідувач кафедри дитячих інфекційних хвороб Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Виговська О. В. – д.мед.н., професор, професор кафедри дитячих інфекційних хвороб Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Воронов О. О. – к.мед.н., доцент кафедри дитячих інфекційних хвороб Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Євтушенко В. В. – к.мед.н., доцент кафедри дитячих інфекційних хвороб Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Кириця Н. С. – к.мед.н., асистент кафедри дитячих інфекційних хвороб Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Серякова І. Ю. – PhD, асистент кафедри дитячих інфекційних хвороб Національного медичного університету імені О. О. Богомольця;

Шадрін В. О. – к.мед.н., доцент кафедри дитячих інфекційних хвороб Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

ЗМІСТ

Передмова	6
Список умовних скорочень	8
Синдроми, які потребують диференційної діагностики з інфекційними захворюваннями у дітей	
Діарея	12
Лімфаденопатії	13
Жовтяниця	13
Гепатомегалія.....	15
Спленомегалія	15
Артралгії.....	16
Міалгії.....	17
Лихоманка.....	17
Екзантеми	19
Еозинофілія.....	20
Амебіаз	22
Бартонельоз (хвороба котячої подряпини)	31
Бореліоз (хвороба Лайма)	36
Ботулізм.....	46
Вітряна віспа	54
Гельмінтози.....	62
Герпетична інфекція	76
Гострі вірусні гепатити.....	83
Гострі кишкові інфекції (інфекційний гастроентерит, інфекційні діареї) у дітей.....	97
Гострий обструктивний ларингіт (круп)	105
Гострі респіраторні вірусні інфекції	109
Грип	109
Парагрип	113
Аденовірусна інфекція.....	115
Респіраторно-синцитіальна інфекція.....	121
Риновірусна інфекція.....	125
Метапневмовірусна інфекція	126
Бокавірусна інфекція	128
Дифтерія.....	135

Інфекція, що викликана ентеровірусами	143
Інфекційний мононуклеоз.....	153
Кишковий ієрсиніоз	160
Кашлюк.....	165
Коронавірусна інфекція (covid-19)	174
Кір	178
Краснуха	185
Лептоспіроз.....	194
Лямбліоз	199
Менінгококова інфекція	204
Парвовірусна інфекція	211
Паротитна інфекція (епідемічний паротит).....	215
Поліомієліт.....	223
Псевдотуберкульоз	230
Сказ.....	235
Правець	241
Стрептококова інфекція, спричинена бета-гемолітичним стрептококом.....	247
Токсоплазмоз	257
Хламідійна інфекція.....	266
Цитомегаловірусна інфекція	277
Завдання для самоконтролю	285
Запитання	285
Тести	286
Клінічні задачі	294
Література.....	312

ПЕРЕДМОВА

Незважаючи на значний прогрес і важливі відкриття в медицині, в тому числі щодо інфекційних хвороб, ще залишається багато невирішених питань. Прикладом може бути остання пандемія COVID-19, яка забрала багато людських життів у всьому світі, епідемії та спалахи інфекційних хвороб в країнах світу. За даними ВООЗ (WHO, 2024), смертність від інфекційних хвороб посідає друге місце серед усіх причин смерті. Особливо вразливими є діти. Серед усіх захворювань у дітей питома вага інфекцій становить понад 70 відсотків.

Протягом останніх десятиліть спостерігається поява нових патогенів, розширення географії інфекцій, які раніше реєструвалися лише в тропічних регіонах; знов почали реєструватися інфекції, про які лікарі почали забувати (дифтерія, скарлатина, кір тощо).

В Україні рівень захворюваності на інфекційні хвороби залишається стабільно високим. У дітей інфекційні захворювання нерідко мають тяжкий та ускладнений перебіг. Наслідки захворювання в більшості випадків залежать від вчасно встановленого діагнозу та своєчасно розпочатого лікування. Постановка діагнозу, визначення тяжкості стану, подальша тактика спостереження та лікування часто відбуваються в амбулаторних умовах. Від знань лікаря, який надає допомогу на догоспітальному етапі, може залежати доля дитини. У всьому світі, і Україна не є винятком, основний акцент робиться на підготовці сімейного лікаря/лікаря загальної практики, до широкого кола компетенцій якого входять знання з діагностики, лікування та профілактики інфекційних хвороб.

Даний посібник створено з акцентом на надання медичної допомоги дітям з інфекційними захворюваннями в умовах надання первинної медичної допомоги. Посібник представляє додаткові знання з дитячих інфекційних хвороб студентам медичних вищих закладів освіти. Також матеріал, викладений у виданні, буде корисним для лікарів-інтернів, сімейних лікарів, лікарів загальної практики та лікарів-педіатрів.

Матеріал посібника включає сучасні досягнення з діагностики, лікування та профілактики інфекційних хвороб у дітей, який відображений в сучасних міжнародних і національних рекомендаціях, розроблених на засадах доказової медицини.

Посібник стане цінним інструментом для фахівців, які прагнуть забезпечити якісну діагностику, ефективне лікування та надійну профілактику інфекційних захворювань у дітей на етапі амбулаторної медичної допомоги.

Посібник містить розділ для самоконтролю студентами та лікарями отриманих знань.

Нове видання посібника може бути використане здобувачами вищої освіти, лікарями-інтернами та лікарями-практиками багатьох спеціальностей для поглиблення фахових, загальних та професійних компетенцій з дисципліни «Інфекційні хвороби у дітей».

Навчальне видання

ІНФЕКЦІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ У ДІТЕЙ В АМБУЛАТОРНІЙ ПРАКТИЦІ ЛІКАРЯ

За редакцією професора С. О. Крамарьова

Навчальний посібник

2-видання, перероблене та доповнене

Підп. до друку 30.01.2025 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура PT Serif. Умовн. друк. арк. 18,48.

Видавець Марченко Т. В.
м. Львів-53, 79053, Україна, тел.: +38 (050) 370-19-57
e-mail: magnol06@ukr.net
<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України.

Надруковано у друкарні видавця Марченко Т. В.